

Irakaskuntza esparruan diren bereizkerien aurkako borrokari buruzko Konbentzioa

Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen Konferentzia Orokorrak 1960ko abenduaren 14an onetsia.

Indarrean jartzea: 1962ko maiatzaren 22an, 14. artikuluekin bat etorriz.

Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen Konferentzia Orokorrak, Parisen egin duen hamaikagarren bileran, 1960ko azaroaren 14tik abenduaren 15era,

Gogoratzuz Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalak bereizkeriarik ezarri behar ez delako printzipioa baieztatzen duela eta, orobat, guztiek duten hezkuntzarako eskubidea aldarrikatzen duela,

Kontuan harturik irakaskuntza esparruko bereizkeriak Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalean jasotako eskubideen urratzeak direla ,

Kontuan harturik bere Konstituzioan arautzen denaren arabera, Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundeak nazioen arteko lankidetzaz ezartzeko asmoa daukela, giza eskubideen errespetu unibertsala ziurtatzeko eta hezkuntzako aukera berdintasuna ziurtatzeko helburuarekin,

Jakitun izanik, horren ondorioz, Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundeari dagokiola, hezkuntza sistema nazional bakoitzari eta guztiei zor zaien errespetuarekin, irakaskuntza esparruan bereizkeria guztiak galarazteaz gain, esparru horretan pertsona guztientzat aukera eta tratu berdinak egon daitezela lortzea,

Proposamenak jaso ondoren, irakaskuntzan diren bereizkerien inguruko ikuspegi ezberdinen aldetik, hain zuzen ere, bileraren aztergaien zerrendako 17.1.4 puntua den gaiaren ingurukoak,

Erabaki ondoren bere hamargarren bileran gai hau nazioarteko konbentzio baten eta estatu kideentzako gomendioen objektua izango zela,

Gaur, 1960ko abenduaren hamalauan, Konbentzio hau onesten du:

1. artikulua

1. Konbentzio honen ondorioetarako, “bereizkeria” esamoldea honetara ulertzen da: arraza, kolorea, sexua, hizkuntza, erlijioa, iritzi politikoak edo beste izaera batekoak, nazio- edo gizarte-jatorria, ekonomia-maila edo jaiotzan oinarritutako bereizketa, bazterketa, mugaketa edo lehentasun oro, horien ondorio edo xedea delarik irakaskuntza esparruan tratu berdintasuna deuseztatzea edo aldaraztea eta, bereziki:

a) Pertsona bat edo talde bat irakaskuntza maila eta mota ezberdinetatik kanpo uztea;

b) Pertsona bat edo talde bat behe-mailako heziketara mugatzea;

c) Konbentzio honen 2. artikuluan ezarritakoari kalterik egin gabe, pertsona edo taldeentzat irakaskuntza sistema edo establezimendu bereziak eratu edo mantentzea; edo

d) Pertsona bat edo talde bat giza duintasunarekin bateraezina den egoeran jartzea;

2. Konbentzio honen ondorioetarako, “irakaskuntza” hitza hurrengoari dagokio: irakaskuntza beraren mota eta mailak, eta barneratzen ditu hala irakaskuntza bidean sartzea, nola irakaskuntzaren neurria, kalitatea eta berori zein baldintzatan ematen den.

2. artikulua

Ondorengo egoerak ez dira bereizkeria gisa kontsideratuko Konbentzio honen 1. artikulua araberan, estatuak egoera horiek onesten dituen kasuetan:

a) Irakaskuntza sistema edo establezimendu bereziak eratu edo mantentzea gizon eta emakume ikasleentzat, betiere sistema edo establezimendu horiek irakaskuntza bidean sartzeko erraztasun baliokideak eskaintzen badituzte, maila berean egoki diren irakasleak badituzte, bai eta kalitate bereko eskola-lokalak eta - ekipamenduak eta ikasketa programa berdinak edo baliokideak jarraitzea ahalbidetzen badute;

b) Erlijio edo hizkuntza arrazoiak direla bide, sistema edo establezimendu bereziak sortu edo mantentzea, horiek ikasleen guraso edo lege-tutoreen nahien araberrako irakaskuntza eskaintzen badute, sistema horietan parte hartzea edo establezimendu horietara joatea aukerazkoa bada eta horietan eskaintzen den irakaskuntza agintari eskudunek gradu bereko irakaskuntzarako ezarri edo onetsi izan dituzten arauen araberrakoa bada;

c) Irakaskuntza establezimendu pribatuak sortu edo mantentzea, betiere establezimendu horien helburua ez bada edozein talde baztertzea, baizik eta botere publikoak eskaintzen duen irakaskuntzari aukera berriak gehitzea, eta berebat, xede horren araberran badihardute, eta agintari eskudunek agindu edo onetsitako arauekin bat badatoz, bereziki gradu bereko irakaskuntzarako ezarritakoekin.

3. artikulua

Konbentzio honetan bereizkeria hitzari ematen zaion esanahian edozein bereizkeria ezabatu eta saihesteko helburuarekin, estatu alderdiek ondorengo konpromisoa hartzen dute:

a) Irakaskuntza esparruan bereizkeria dakarten legeria xedapen eta administrazio xedapen guztiak indargabetzeko eta administrazio eginera guztiak baztertzeke,

b) Beharrezko neurriak hartzeke, legeria xedapenak barne, irakaskuntza establezimenduetan ikasleak onartzerakoan inolako bereizkeriarik gerta ez dadin;

c) Botere publikoek inolako tratu ezberdinik ez egiteko, nazioko biztanleen artean, dela matrikula gastuei, bekei edo ikasleei laguntza emateko beste edozein moduei dagokienez, dela atzerrian ikasketak jarraitzeko beharrezkoak izan daitezkeen baimen eta erraztasunak emateari dagokionez, meritu eta beharizanetan oinarritutakoak salbu;

d) Botere publikoek ez dute onartuko irakaskuntza establezimenduei eman diezaieketen laguntzan, horren forma edozein izanik ere, inolako lehentasun edo murrizketarik, horien oinarri bakarra bada ikasleak talde jakin bateko kide izatea;

e) Bere lurraldean bizi diren atzerritarrei, bere naziokoek dituzten baldintza berdinetan hezkuntza bidean sartzeko aukera ematea.

4. artikulua

Konbentzio honetako estatu alderdiek konpromisoa hartzen dute, orobat, inguruabar eta eginera nazionalen arabera metodo egokiak erabiliz, irakaskuntzaren esparruan aukera eta tratu berdintasuna sustatzera zuzendutako politika nazionala eratu, garatu eta aplikatzera, eta bereziki:

a) Lehen mailako irakaskuntza nahitaezko eta dohaineko bilakatzea, eta bigarren mailako irakaskuntza, bere forma ezberdinetan guztiontzat eskuragarri jartzea eta orokortzea; goi mailako irakaskuntzari dagokionez, guztioi bertan sartzeko aukera ematea, baldintza berdinetan eta bakoitzaren gaitasunaren arabera; legeak agindutako eginbeharra, hain zuzen ere, eskolara joatekoa guztiek bete dezaten ziurtatzea;

b) Gradu bereko establezimendu publiko guztietan maila berekoa den eta baldintza baliokideak dituen irakaskuntza bermatzea, batez ere horren kalitateari dagokionez;

c) Metodo egokiak erabiliz, lehen irakaskuntza guztiz edo zatiren batean jaso ez duten pertsonen hezkuntza sustatu eta areagotzea, eta bakoitzaren gaitasunen arabera ikasketak jarraitzeko aukera ematea;

d) Irakasle izateko prestakuntzan, bereizkeriarik egon ez dadin lan egitea.

5. artikulua

1. Konbentzio honetako estatu alderdiek ondorengo erabakitzen dute:

a) Hezkuntzak giza nortasunaren garapen osorantz jo behar duela eta giza eskubideen eta oinarrizko askatasunen errespetua indartu, eta nazio guztien eta arraza edo erlijio talde guztien artean elkar ulertzea, tolerantzia eta adiskidetasuna sustatu behar dituela, eta orobat, bakea mantentzeko Nazio Batuek egiten dituzten ekintzen ibilbidea;

b) Gurasoen askatasuna, eta hala denean, lege-tutoreen askatasuna ere errespetatu behar dela ondorengo gaitetan: 1) euren seme-alabentzat botere publikoek mantentzen ez dituzten irakaskuntza establezimenduak aukeratzea, baina horiek agintari eskudunek ezarri edo onets ditzaketen gutxieneko arauak

errespetatu behar dituzte, eta 2) euren seme-alabei ematea, estatu bakoitzeko legeriak ezarritako aplikazio-modalitateen barruan, euren sinesmen propioen araberrako erlijio eta moral heziketa; eta gainera, horretan ezin da norbanakorik edo talderik behartu bere sinesmenekin bateraezina den erlijio heziketarik jasotzera;

c) Gutxiengo nazionalen kideei aitortu behar zaie berezkoak dituzten irakaskuntza jardueretan aritzeko eskubidea, horien artean direla ikastetxeak sortu eta mantentzea eta, estatu bakoitzak hezkuntzan duen politikaren arabera, euren berezko hizkuntza erabili eta irakastea, betiere:

i) Eskubide hau egikaritzeak ezin du oztopatu gutxiengo kideek kolektibitatearen kultura eta hizkuntza ulertzea eta horien ekintzetan parte hartzea, eta eskubide horren egikaritzak ezin du nazioaren subiranotasuna arriskuan jarri;

ii) Ikastetxe horietako irakaskuntza maila ez da izango agintari eskudunek ezarri edo onetsitako maila orokorra baino beheragokoa;

iii) Ikastetxe horietara joatea aukerakoa izatea.

2. Konbentzio honetako estatu alderdiek konpromisoa hartzen dute artikulua honetako 1. paragrafoan jasotako printzipioen ezarpena bermatzeko beharrezko diren xedapen guztiak onesteko.

6. artikulua

Konbentzio honetako estatu alderdiek konpromisoa hartzen dute, beronen aplikazioan, Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen Konferentzia Orokorra onets ditzakeen gomendioei arretarik handiena emateko, irakaskuntzan gerta daitezkeen bereizkeria mota ezberdinen aurka borrokan hartu beharreko neurriak definitzeko xedearekin eta esparru horretan aukera eta tratu berdintasuna lortzeko xedearekin.

7. artikulua

Konbentzio honetako estatu alderdiek Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen Konferentzia Orokorren eskuetan jarri beharko dituzten aldizkako txostenetan, adierazi beharko lukete, hark zehaztutako data eta moduan, zein diren legeria edo erregelamendu xedapenak, eta Konbentzio hau aplikatzeko hartu dituzten gainontzeko neurriak, horien barne direla 4. artikuluan zehaztutako politika nazionala formulatu eta garatzeko hartu beharko liratekeenak, aurrekoen bidez lortutako emaitzak eta horien aplikazioan izan dituzten oztopoak.

8. artikulua

Konbentzio honetako bi edo zenbait estatu alderdiren arteko edozein eztabaida, negoziazioen bidez konpondu ez dena eta Konbentzioaren interpretazio edo aplikazioari dagokiona, eztabaidan parte diren alderdiek hala eskatuta, Nazioarteko Justizia Gortearen mende jarriko da hark erabaki dezana, eztabaida konpontzeko bestelako prozedurarik ez dagoen heinean.

9. artikulua

Ez da onetsiko Konbentzio honi egindako ezelako erreserbarik.

10. artikulua

Konbentzio honek ez du ondorio gisa ekarriko norbanakoek edo taldeek dituzten eskubideak gutxiestea, horiek bi estatu edo gehiagoren arteko itunen bidez sortu badira, eta eskubide horiek Konbentzio honen testu edo espirituaren aurkakoak ez badira.

11. artikulua

Konbentzio hau espainieraz, frantsesez, ingelesez eta errusieraz idatzi da; lau testuak kautoak dira.

12. artikulua

1. Konbentzio hau Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen estatu alderdien menpe jarriko da, berori berretsi edo onets dezaten, bakoitzaren prozedura konstituzionalarekin bat etorritz.

2. Berrespen edo onespen instrumentuak Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen zuzendari orokorraren esku utziko dira, hark gordailutu ditzan.

13. artikulua

1. Konbentzio hau zabalik egongo da Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen kide ez den edozein estaturen atxikipena jasotzeko, horretarako gonbitea izan badu, Erakundearen Kontseilu Betearazleak egina.

2. Atxikipena egiteko, Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen zuzendari orokorraren esku utziko da atxikipen instrumentu bat, hark gordailutu dezan.

14. artikulua

Konbentzio hau indarrean jarriko da hirugarren berrespen, onespen edo atxikipen instrumentu gordailutu eta hiru hilabetera, baina bakarrik data horretan edo lehenago berrespen, onespen edo atxikipen instrumentu gordailutu duten estatuetik. Era berean, gainontzeko estatu bakoitzarekiko, indarrean jarriko da haren berrespen, onespen eta atxikipen instrumentu gordailutu eta hiru hilabetera.

15. artikulua

Konbentzio honetako estatu alderdiek aitortzen dute Konbentzioa bere metropoli lurraldean ez ezik, autonomoak ez diren lurraldeetan, fideikomisoan, kolonietan edo beste edozein lurraldetan ere aplikatuko dela, horien nazioarteko harremanak bere esku badaude. Estatu alderdiak kontsulta egiteko konpromisoa hartzen dute, halakoa beharrezkoa izango balitz, lurralde horietako gobernuari edo gainontzeko agintari eskudunei, berrespen, onespen edo atxikipen unean edo hori baino lehenago, Konbentzioa lurralde horietan aplikatzeko, eta Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen zuzendari nagusiari jakinarazteko Konbentzioa zein lurraldetan aplikatuko den; jakinarazpenak jasotze datatik hiru hilabetera izango ditu ondorioak.

16. artikulua

1. Konbentzio honetako estatu alderdi oro, berori salatzeko ahalmena izango du bere izenean edo beste lurralde baten izenean, lurralde horren nazioarteko harremanak bere esku baditu.
2. Salaketa, Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen zuzendari orokorraren esku utziko den instrumentu idatzi baten bitartez jakinaraziko da, hark gordailutu dezan.
3. Salaketak ondorioak sortuko ditu, salaketa instrumentuaren jasotze datatik hamabi hilabetera.

17. artikulua

Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen zuzendari nagusiak informatuko ditu, dela Erakundearen estatu alderdiak, dela 13. artikulua arabera alderdi ez diren estatuak, dela, azkenez ere, Nazio Batuak, 12 eta 13. artikuluan aipatzen diren berrespen, onespren edo atxikipen instrumentuen gordailuaren inguruan, bai eta 15 eta 16. artikuluetan zehaztutako jakinarazpen eta salaketa instrumentuei buruz, hurrenez hurren.

18. artikulua

1. Konbentzio hau Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen Konferentzia Orokorrak berrikus dezake. Dena den, Konbentzio berrikusiaren alderdi izatera heltzen diren estatuei bakarrik eragingo dizkie berrikuspenak.
2. Konferentzia Orokorrak, konbentzio honen berrikuspen osoa edo zati batekoa onetsiz gero, konbentzio berri baten bidez, eta Konbentzio berriak beste zerbait ezartzen ez duen heinean, Konbentzio honek berrespen, onspren eta atxikipenerako zabalik egoteari utziko dio, Konbentzio berrikusi berria indarrean jartzen den datatik aurrera.

19. artikulua

Nazio Batuen Gutunaren 102. artikuluaekin bat etorriz, Konbentzio hau Nazio Batuen Idazkaritzan erregistratuko da, Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen zuzendari nagusiak hala eskatuta.

Parisen egina, 1960ko abenduaren hamabostean, bi ale kautoetan, Konferentzia Orokorraren hamaikagarren bileraren Buruak eta Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen zuzendari nagusiak sinatua, ale horiek Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen fitxategian gordailutuko dira, eta ale horien kopia ziurtatuak bidaliko zaizkie 12 eta 13. artikuluetan aipatzen diren estatu guztiei, bai eta Nazio Batuei ere.

Aurrekoa Konbentzioaren testu kautoa da, Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen Erakundearen Konferentzia Orokorrak forma egoki eta beharrezkoan onetsia, hamaikagarren bileran, Parisen egina eta 1960ko abenduaren hamabostean amaitu zena.

Horren fede emanaz sinatu egiten dute, gaurko egunez, 1960ko abenduaren hamabostean.